

آیین دادرسی مدنی

دوره‌ی بنیادین

جلد دوم

دکتر عبدالله شمس

استاد دانشکده حقوق

دانشگاه شهید بهشتی

چاپ نخست - پاییز ۱۳۸۶

انتشارات دراک

شمس، عبدالله، ۱۳۲۲ -

ایران. قوانین و احکام.

آیین دادرسی مدنی (دوره‌ی پیشرفته) / عبدالله شمس. - تهران: دراک، ۱۳۸۶ -

ج: جدول.

ج. ۱ - (انتشارات دراک):

ISBN:978-964-2888-08-5 (3vol set) (دوره)

ISBN:978-964-2888-10-8 (vol 2)

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

پشت جلد به فرانسه:

Abodollah Shams:

Procédure civile, Élémentaire, T. II.

Première édition, 2007

Derak Pub.

واژه‌نامه.

کتاب‌نامه.

نمایه.

ج. ۲ (چاپ نخست: ۱۳۸۶).

۱. آیین دادرسی مدنی - ایران. ۲. حقوق مدنی - ایران.

۱۳۸۶ ۸۱۳ ش ۱۷۱۰ MH ۳۴۷/۵۵

۱۰۸۸۹۹۶

کتابخانه ملی ایران

انتشارات دراک

آیین دادرسی مدنی - (دوره‌ی بنیادین) جلد دوم

دکتر عبدالله شمس

چاپ نخست: پاییز ۱۳۸۶

شمار: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۷۰۰ تومان

شابک دوره: ۹۷۸-۹۶۴-۲۸۸۸-۰۸-۵

شابک ج. ۲: ۹۷۸-۹۶۴-۲۸۸۸-۱۰-۸

ISBN:978-964-2888-10-8

9 789642 888108

دفتر مرکزی: تهران، خیابان دکتر شریعتی،
ضلع جنوب غربی پل سیدخندان، خیابان
نمایشگاه و فروشگاه شماره ۲:
ساختمان دفتر مرکزی، طبقه چهارم،
میرمطهری، ساختمان ۱۱۰، طبقه سوم، واحد ۱۲
واحد ۱۴

تلفن: ۹۱ ۸۵۱۹۰۹۱ (شش خط)، دورنویس: ۸۸۳۳۱۹۳

www.derakpub.com

info@derakpub.com

shams@derakpub.com

علایم اختصاری

آیین نامهی اصلاحی قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب	آ.ا.ق.ت.د.ع.ا.
آیین دادرسی دیوان عدالت اداری	آ.د.د.ع.ا.
دیوان عالی کشور	د.ع.ک.
صفحه	ص.
قانون اساسی	ق.ا.
قانون اجرای احکام مدنی	ق.ا.ا.م.
قانون اصول تشکیلات عدلیه و محاضر شرعیه و حکام صلاحیه	ق.ا.ت.ع.
قانون اصلاح پارهای از قوانین داگستری	ق.ا.پ.ق.د.
قانون امور حسبی	ق.ا.ح.
قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب	ق.ا.ق.ت.د.ع.ا.
قانون اصول محاکمات حقوقی	ق.ا.م.ح.
قانون تشکیل دادگاههای حقوقی یک و دو	ق.ت.د.ح.ی.و.د.
قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب	ق.ت.د.ع.ا.
قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب، کتاب دوم - در امور کیفری	ق.ج.آ.د.ک.
قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب	ق.ج.ق.ج.آ.د.پ.
کتاب اول - در امور مدنی	قانون جدید
قانون آیین دادرسی مدنی، مصوب ۱۳۱۸	ق.ق.ق.ق.آ.د.پ.
	قانون قدیم
قانون وصول برخی درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین	ق.و.د.د.و.
لایحه قانونی تشکیل دادگاههای عمومی	ل.ق.ت.د.ع.
قانون مدنی	ق.م.
قانون مجازات اسلامی	ق.م.ا.
محکمه عالی انتظامی قضات	م.ع.ا.ق.
مجموعه قوانین روزنامه رسمی کشور	م.ق.ر.ر.ک.
نگاه کنید به جلد نخست کتاب آیین دادرسی مدنی دوره بنیادین، دکتر عبداللہ شمس	نک.ج.۱
نگاه کنید به جلد سوم کتاب آیین دادرسی مدنی دوره بنیادین، دکتر عبداللہ شمس	نک.ج.۳
نگاه کنید به شماره (شماره‌های)	نک.ش.
هیئت عمومی دیوان عالی کشور	ه.ع.د.ع.ک.

عنوان‌های اصلی کتاب

۲۰	مقدمه - تقسیم عنوان‌ها
۲۱	بخش نخست - اقامه‌ی دعوا، دادرسی و تصمیمات (اعمال) دادگاه‌ها
۲۳	فصل نخست - اقامه‌ی دعوا
۲۳	مبحث نخست - دادخواست و شرایط آن
۴۶	مبحث دوم - جریان دادخواست تا جلسه‌ی دادرسی
۴۹	مبحث سوم - مواعد
۵۵	مبحث چهارم - ابلاغ و آثار دادخواست
۷۱	فصل دوم - دادرسی
۱۰۴	فصل سوم - تصمیمات (اعمال) دادگاه‌ها، انواع و آثار آن
۱۰۴	مبحث نخست - تمایز اعمال (تصمیمات) دادگاه‌ها و وجه آن
۱۰۵	مبحث دوم - احکام
۱۲۱	مبحث سوم - قرارها
۱۳۲	مبحث چهارم - اعمال (تصمیمات) حسبی
	مبحث پنجم - دستورهای اداری، گزارش اصلاحی و سایر اعمال دادگاه‌ها
۱۳۴	
۱۳۹	بخش دوم - طرق شکایت از آرا
۱۴۲	فصل نخست - طرق عادی شکایت از آرا
۱۴۲	مبحث نخست - واخواهی
۱۵۳	مبحث دوم - تجدیدنظر (پژوهش)
۱۸۶	فصل دوم - طرق فوق‌العاده‌ی شکایت از آرا
۱۸۶	مبحث نخست - فرجام
۲۱۰	مبحث دوم - اعاده‌ی دادرسی
۲۲۸	مبحث سوم - اعتراض شخص ثالث
۲۴۰	واژگان
۲۴۴	نمایه‌ی قوانین
۲۵۰	کتاب‌نامه

فهرست تحلیلی عنوان‌ها

۴ علایم اختصاری
۵ عنوان‌های اصلی کتاب
۲۰ مقدمه - تقسیم عنوان‌ها
۲۱ بخش نخست - اقامه‌ی دعوا، دادرسی و تصمیمات (اعمال) دادگاه‌ها
۲۳ فصل نخست - اقامه‌ی دعوا
۲۳ مبحث نخست - دادخواست و شرایط آن
۲۳ گفتار نخست - دادخواست، انواع و اصطلاحات مشابه آن
۲۳ بند نخست - مفهوم دادخواست و انواع آن
۲۴ بند دوم - اصطلاحات مشابه دادخواست و آثار تفکیک آن
۲۴ الف - اصطلاحات مشابه دادخواست
۲۵ ب - آثار تفکیک
۲۵ گفتار دوم - شرایط دادخواست و ضمانت اجرای آن
۲۵ بند نخست - شرایطی که ضمانت اجرای آنها تعیین نشده است
	تنظیم بر برگ چاپی مخصوص ۲۵، تنظیم به زبان فارسی ۲۷، تنظیم توسط وکیل
	دادگستری ۲۷، امضای دادخواست ۲۷، تاریخ دادخواست ۲۸
۲۸ بند دوم - شرایطی که ضمانت اجرای آنها ردّ فوری دادخواست است
	نام و اقامتگاه خواهان ۲۸، ضمانت اجرا: ردّ فوری دادخواست ۲۹
۳۰ بند سوم - شرایطی که ضمانت اجرای آنها توقیف دادخواست است
۳۱ الف - نام و مشخصات خوانده
۳۳ ب - تعیین خواسته و بهای آن
۳۳ نخست - تعیین خواسته
۳۴ دوم - بهای خواسته، شیوه‌ی تعیین و اعتراض به آن
۳۴ ۱- مفهوم بهای خواسته و مواردی که تعیین آن در دادخواست لازم نیست
۳۴ ۲- آثار تعیین بهای خواسته
۳۶ ۳- شیوه‌ی تعیین بهای خواسته
۳۶ حالت نخست - خواسته پول باشد
۳۷ حالت دوم - خواسته مال غیر پول باشد
۳۷ ۴- اعتراض به بهای خواسته

- پ - تعهدات یا جهات دیگر استحقاق خواهان ۳۹
- ت - آنچه را که مدعی از دادگاه درخواست دارد ۴۰
- ث - ادله و وسایل اثبات دعوا ۴۰
- ج - پیوست‌های دادخواست ۴۱
- چ - تعداد نسخ دادخواست و پیوست‌های آن ۴۲
- ح - پرداخت هزینه دادرسی ۴۲
- نخست - اقسام مختلف هزینه دادرسی ۴۲
- مورد نخست - هزینه دادرسی دعاوی غیر مالی ۴۳
- مورد دوم - هزینه دادرسی دعاوی مالی ۴۴
- در مرحله نخستین ۴۳، در مرحله‌ی واخواهی و تجدیدنظر از حکم ۴۴،
فرجام‌خواهی، اعاده‌ی دادرسی و اعتراض ثالث نسبت به حکم ۴۴،
هزینه‌ی دادرسی شکایت نسبت به قرار ۴۴، هزینه‌ی سایر اقدامات ۴۴
- دوم - موارد معافیت از پرداخت هزینه دادرسی ۴۵
- بنیادها ۴۵، مدعی دعاوی اعسار ۴۵، اشخاص مُعسر ۴۵، دعاوی اعسار ۴۵
- مبحث دوم - جریان دادخواست تا جلسه‌ی دادرسی ۴۶
- گفتار نخست - تکلیف دفتر کل ۴۶
- گفتار دوم - تکلیف دفتر شعبه‌ی مرجوع‌الیه ۴۷
- گفتار سوم - تکلیف دادگاه در فروض مختلف ۴۸
- بند نخست - دستور تعیین وقت و ابلاغ ۴۸
- بند دوم - دستور رفع نقص ۴۸
- بند سوم - رسیدگی توأم یا تفکیک در صورت طرح دعاوی متعدد ۴۹
- مبحث سوم - مواعد ۴۹
- گفتار نخست - مواعد قانونی ۴۹
- بند نخست - مفهوم مواعد قانونی، شیوه‌ی احتساب و ضمانت اجرای آن ۵۰
- شیوه‌ی احتساب مواعد قانونی ۵۰، ضمانت اجرای مواعد قانونی ۵۱
- بند دوم - دادن مهلت و تجدید مواعد قانونی ۵۱
- الف - اصل ۵۱
- ب - استثنائات ۵۲
- نخست - تجدید مهلت قانونی طرق شکایت از آرا (به علت عذر موجه) ۵۲
- موارد تجدید مهلت ۵۲، شیوه‌ی تجدید مهلت ۵۳
- دوم - تجدید مهلت قانونی در سایر موارد ۵۳
- گفتار دوم - مواعد قضایی ۵۳

- بند نخست - مفهوم مواعد قضایی، شیوهی احتساب و ضمانت اجرای آن ۵۴
 مفهوم مواعد قضایی ۵۴، شیوهی احتساب مواعد قضایی ۵۴، ضمانت اجرای رعایت مواعد قضایی ۵۴
- بند دوم - تمدید مواعد قضایی ۵۴
- مبحث چهارم - ابلاغ و آثار دادخواست ۵۵
- گفتار نخست - ابلاغ ۵۵
- بند نخست - کلیات ۵۵
- اهمیت ابلاغ ۵۵، برگ‌های مشمول مقررات ۵۶
- بند دوم - انواع ابلاغ و شیوهی انجام آن ۵۶
- الف - ابلاغ واقعی ۵۶
- نخست - ابلاغ واقعی به اشخاص حقیقی ۵۷
- ابلاغ برگ‌ها به اشخاص مقیم خارج کشور ۵۸
- دوم - ابلاغ واقعی به اشخاص حقوقی ۵۸
- ب - ابلاغ قانونی ۶۰
- نخست - موارد ابلاغ قانونی به اشخاص حقیقی ۶۰
- خودداری مخاطب ۶۰، حضور نداشتن مخاطب ۶۰، خودداری بستگان و خادمان و یا حاضر نبودن آنها ۶۱، مقیمین خارج از مقر دادگاه ۶۱، «سابقه‌ی ابلاغ» در پرونده ۶۱، مخاطبین غیر محصور ۶۲، اشخاص مجهول‌المکان ۶۲
- دوم - ابلاغ قانونی به اشخاص حقوقی ۶۳
- ابلاغ به اداره‌های دولتی و... ۶۳، ابلاغ به سایر اشخاص حقوقی (شرکت‌ها و...) ۶۳
- پ - محل ابلاغ برگ‌ها ۶۴
- ابلاغ برگ‌ها در شهر مقر دادگاه ۶۵، ابلاغ برگ‌ها در نشانی مورد نظر مخاطب ۶۵، ابلاغ برگ‌ها به بانوان ۶۵، ابلاغ برگ‌ها به نشانی معرفی شده به اداره‌ی ثبت شرکت‌ها ۶۵، ابلاغ برگ‌ها به اداره یا مدیر تصفیه ۶۶
- بند سوم - ضمانت اجرای مقررات ابلاغ ۶۶
- الف - فرض ادعای آگاهی نداشتن با قبول رعایت تشریفات ۶۶
- حالت نخست - مخاطب به موضوع ابلاغ عمل نموده است ۶۶
- حالت دوم - مخاطب به موضوع ابلاغ عمل ننموده است ۶۶
- ب - فرض ادعای انجام نشدن تشریفات ابلاغ ۶۷
- گفتار دوم - آثار دادخواست و تفاوت آن با اظهارنامه ۶۷
- بند نخست - آثار دادخواست ۶۷

- الف - آثار دادخواست نسبت به دادگاه ۶۷
 ایجاد اشتغال، تکلیف رسیدگی ۶۷، تعیین محدوده‌ی رسیدگی دادگاه ۶۸،
 تشخیص قابلیت پذیرش و یا وارد بودن دعوا و صلاحیت دادگاه ۶۸
- ب - آثار دادخواست نسبت به اصحاب دعوا ۶۸
 ایجاد رابطه‌ی حقوقی دادرسی ۶۸، شروع استحقاق خسارت تأخیر در ادای دین
 ۶۸، مکلف نمودن خواننده به پاسخ ۶۸
- بند دوم - اظهارنامه ۶۹

فصل دوم - دادرسی ۷۱

- مبحث نخست - جلسه‌ی دادرسی، تعیین و تشکیل آن ۷۱
- گفتار نخست - جلسه‌ی دادرسی ۷۱
- بند نخست - مفهوم جلسه‌ی دادرسی ۷۱
- بند دوم - اقسام جلسه‌ی دادرسی ۷۲
 جلسه‌ی دادرسی عادی (معمولی) ۷۲، جلسه‌ی دادرسی خارج از نوبت ۷۲
- بند سوم - اصطلاحات و مفاهیم مشابه ۷۲
 وقت فوق العاده ۷۲، جلسه‌ی دادگاه ۷۳، جلسه‌ی اداری ۷۳، وقت احتیاطی
 (نظارت) ۷۳
- گفتار دوم - تشریفات تعیین و تشکیل جلسه‌ی دادرسی و جریان آن ۷۴
- بند نخست - تشریفات تعیین جلسه‌ی دادرسی ۷۵
- الف - آثار دستور تعیین وقت دادرسی ۷۵
- ب - تعیین زمان و مکان جلسه‌ی دادرسی ۷۵
- نخست - تعیین زمان جلسه ۷۵
 رعایت نوبت ۷۵، رعایت فاصله‌ی روز ابلاغ و روز جلسه ۷۶، رعایت
 اوقات اداری ۷۶
- دوم - تعیین مکان جلسه ۷۷
- پ - ابلاغ وقت جلسه‌ی دادرسی و مخاطب آن ۷۷
- بند دوم - تشریفات تشکیل جلسه‌ی دادرسی ۷۸
- الف - فراهم بودن موجبات مقدماتی رسیدگی ۷۸
 حضور متصدی دادگاه ۷۸، کامل بودن دادخواست ۷۸، حضور وکلای اصحاب
 دعوا یا احراز ابلاغ صحیح وقت، رعایت اصل تناظر ۷۸، احراز فاصله‌ی زمانی
 مقرر بین ابلاغ وقت و روز جلسه‌ی دادرسی ۷۸
- ب - علنی بودن جلسه‌ی دادرسی ۷۹

- ۷۹ پ - رعایت نظم در جلسه‌ی دادرسی
- ۷۹ بند سوم - جریان جلسه‌ی دادرسی
- شروع جلسه‌ی دادرسی ۸۰، تنظیم صورت جلسه‌ی (صورت مجلس) دادرسی ۸۰،
حضور اصحاب دعوا و وکلا در جلسه‌ی دادرسی ۸۱، پایان جلسه‌ی دادرسی ۸۲
- ۸۲ مبحث دوم - اولین جلسه‌ی دادرسی و حقوق و تکالیف اصحاب دعوا در آن
- ۸۳ گفتار نخست - معیار اولین جلسه‌ی دادرسی
- ۸۴ گفتار دوم - حقوق اصحاب دعوا در اولین جلسه‌ی دادرسی
- ۸۴ بند نخست - مفاهیم
- مفهوم مرحله‌ی دادرسی و تفاوت آن با «مقطع» ۸۴، مفهوم «تا اولین جلسه‌ی
دادرسی» ۸۴، مفهوم «تا پایان اولین جلسه‌ی دادرسی» ۸۴
- ۸۴ بند دوم - حقوق خواهان در اولین جلسه‌ی دادرسی
- ۸۵ الف - حقوق خواهان «تا پایان اولین جلسه‌ی دادرسی»
- ۸۵ نخست - ایرادات
- دوم - کاهش یا افزایش خواسته، تغییر درخواست یا نحوه‌ی دعوا ۸۵
- کم کردن خواسته و آثار آن ۸۵، افزایش خواسته و آثار آن ۸۵، تغییر نحوه‌ی
دعوا و آثار آن ۸۶، تغییر خواسته ۸۷، تغییر درخواست و آثار آن ۸۷
- ۸۷ سوم - جلب شخص ثالث
- ۸۷ ب - مفهوم «تا اولین جلسه‌ی دادرسی» و حقوق خواهان در آن
- استرداد دادخواست ۸۸، تعرض به اصالت سند خوانده ۸۸
- ۸۸ بند سوم - حقوق خوانده در اولین جلسه‌ی دادرسی
- ۸۸ الف - حقوق خوانده «تا پایان اولین جلسه‌ی دادرسی»
- ایرادات ۸۸، طرح دعوی متقابل ۸۸، جلب شخص ثالث ۸۸
- ۸۹ ب - حقوق خوانده تا اولین جلسه‌ی دادرسی
- اعتراض به بهای خواسته ۸۹، تعرض به اصالت اسناد خواهان ۸۹
- ۸۹ گفتار سوم - تکالیف اصحاب دعوا در اولین جلسه‌ی دادرسی
- ۸۹ بند نخست - تکلیف خواهان به ارائه‌ی اصول مستندات و ضمانت اجرای آن
- بند دوم - تکلیف خوانده به ارائه‌ی اصول مستندات و ضمانت اجرای آن ۹۱
- بند سوم - تکلیف اصحاب دعوا در اعلام وجود دعوی مرتبط ۹۱
- ۹۱ مبحث سوم - تجدید جلسه به مفهوم اعم و موارد آن
- ۹۲ گفتار نخست - تجدید جلسه به مفهوم اعم و اصطلاحات مشابه
- بند نخست - تجدید جلسه به مفهوم اعم ۹۲
- بند دوم - اصطلاحات مشابه ۹۳

تأخیر جلسه ۹۳، تغییر وقت دادرسی ۹۳

- گفتار دوم - موارد تجدید جلسه به مفهوم اعم ۹۳
- بند نخست - تجدید جلسه به مفهوم اخص و موارد آن ۹۴
- الف - پایان یافتن مدت جلسه ۹۴
- ب - علل مربوط به ادله ۹۴
- رسیدگی به ادعای جعل و اصالت سند ۹۴، استناد به اسناد خارج از دادگاه ۹۵، استناد به پرونده‌ی کیفری یا حقوقی ۹۵، تمسک به گواهی ۹۵، تحقیق محلی و معاینه‌ی محل ۹۶، استکتاب ۹۶، ارائه‌ی دلیل جدید ۹۶، ارائه‌ی ادله‌ی خواهان ۹۶
- پ - تغییر در خواسته، دعوا و یا درخواست ۹۷
- ت - ادای توضیح خواهان ۹۷
- ث - سایر علل ۹۸
- بند دوم - تأخیر جلسه و موارد آن ۹۹
- الف - اقامه‌ی دعوای طاری ۹۹
- ب - علل متسبب به وکیل ۹۹
- پ - علل متسبب به اصیل و نماینده ۹۹
- ت - درخواست اصحاب دعوا یا هر یک از آنان ۱۰۰
- ث - سایر علل تأخیر جلسه ۱۰۰
- بند سوم - تفاوت بین آثار تجدید جلسه به مفهوم اخص، تأخیر جلسه و تغییر وقت دادرسی ۱۰۱
- مبحث چهارم - توقیف و ختم دادرسی ۱۰۱
- گفتار نخست - توقیف دادرسی ۱۰۱
- گفتار دوم - ختم دادرسی و آثار اعلام آن ۱۰۲
- بند نخست - ختم دادرسی و اصطلاحات مشابه ۱۰۲
- الف - مفهوم ختم دادرسی و اعلام آن ۱۰۲
- ب - اصطلاحات مشابه ۱۰۲
- ختم مذاکرات طرفین ۱۰۲، ختم رسیدگی ۱۰۲
- بند دوم - آثار اعلام ختم دادرسی ۱۰۳
- صدور رأی قاطع ۱۰۳، عدم امکان اقامه‌ی ادعا و دلیل جدید ۱۰۳

- فصل سوم - تصمیمات (اعمال) دادگاه‌ها، انواع و آثار آن ۱۰۴
- مبحث نخست - تمایز اعمال (تصمیمات) دادگاه‌ها و وجه آن ۱۰۴
- مبحث دوم - احکام ۱۰۵

- گفتار نخست - معیار، اثنا، اعلام و آثار حکم ۱۰۵
- بند نخست - معیار حکم ۱۰۵
- در امور توافقی صادر شده باشد ۱۰۵، از دادگاه صادر شده باشد ۱۰۵، راجع به ماهیت دعوا باشد ۱۰۶، قاطع دعوا باشد ۱۰۶
- بند دوم - شیوهی تنظیم و نگارش حکم ۱۰۷
- تنظیم دادنامه (پاک نویس حکم) و امضای آن ۱۰۷
- بند سوم - ابلاغ حکم ۱۱۱
- بند چهارم - تصحیح حکم ۱۱۲
- بند پنجم - آثار حکم ۱۱۲
- الف - توان اثباتی ۱۱۳
- ب - فراغ دادرس ۱۱۳
- پ - اعتبار امر قضاوت شده ۱۱۴
- ت - قابلیت شکایت ۱۱۴
- ث - غیر قابل ابطال بودن ۱۱۴
- گفتار دوم - دسته‌بندی احکام ۱۱۴
- بند نخست - حکم اعلامی و حکم تأسیسی ۱۱۴
- بند دوم - حکم حضوری و حکم غیابی ۱۱۵
- الف - معیار و ضابطه‌ی حکم غیابی در مرحله‌ی نخستین ۱۱۶
- نخست - فرضی که دعوا، یک خواننده وارد ۱۱۶
- دوم - فرضی که دعوا، پیش از یک خواننده دارد ۱۱۹
- ب - معیار و ضابطه‌ی حکم «غیابی» در مرحله‌ی تجدیدنظر ۱۱۹
- بند سوم - حکم قطعی و غیرقطعی ۱۲۰
- بند چهارم - حکم نهایی و غیرنهایی ۱۲۰
- بند پنجم - حکم لازم‌الاجرا و غیر لازم‌الاجرا ۱۲۱
- مبحث سوم - قرارها ۱۲۱
- گفتار نخست - معیار قرار و انواع آن ۱۲۱
- بند نخست - معیار قرار ۱۲۲
- بند دوم - انواع قرار ۱۲۲
- الف - قرار اعدادی یا مقدماتی ۱۲۳
- نخست - انواع قرارهای اعدادی ۱۲۳
- قرار تحقیق محلی ۱۲۳، قرار معاینه‌ی محل ۱۲۳، قرار کارشناسی ۱۲۳، قرار اتیان سوگند ۱۲۳، قرار تطبیق ۱۲۴، قرار اناطه ۱۲۴، قرار قرینه (تمهیدی) و

- دوم - شیوهی تنظیم قراردادهای اعدادی ۱۲۴
- سوم - آثار قراردادهای اعدادی ۱۲۵
- ب - قراردادهای قاطع دعوا، آثار، شیوهی تنظیم و ابلاغ آنها ۱۲۶
- نخست - آثار قراردادهای قاطع دعوا ۱۲۶
- دوم - انواع قراردادهای قاطع دعوا ۱۲۶
- قرارداد سقوط دعوا ۱۲۶، قرار ردّ دعوا ۱۲۷، قرار عدم استماع دعوا ۱۲۷، قرار
ابطال دادخواست ۱۲۸، قرار ردّ دادخواست ۱۲۸، قرار ردّ درخواست ۱۲۹
- سوم - شیوهی تنظیم و ابلاغ قراردادهای قاطع دعوا ۱۲۹
- پ - قراردادهای شبه قاطع، آثار، شیوهی تنظیم و ابلاغ آنها ۱۲۹
- قرار عدم اهلیت یکی از طرفین ۱۳۰، قرار عدم صلاحیت ۱۳۰، قرار امتناع از
رسیدگی ۱۳۰
- ت - سایر قرارها ۱۳۱
- نخست - قراردادهای قبولی، آثار، شیوهی تنظیم و ابلاغ آنها ۱۳۱
- دوم - قراردادهای موقت، آثار، شیوهی تنظیم و ابلاغ آنها ۱۳۲
- مبحث چهارم - اعمال (تصمیمات) حسبی ۱۳۲
- گفتار نخست - معیار ۱۳۳
- گفتار دوم - انواع تصمیمات (اعمال) حسبی ۱۳۴
- مبحث پنجم - دستورهای اداری، گزارش اصلاحی و سایر اعمال دادگاه‌ها ... ۱۳۴
- گفتار نخست - اوامر یا دستورهای اداری دادگاه ۱۳۴
- گفتار دوم - گزارش اصلاحی، آثار، شیوهی تنظیم، ابلاغ و تصحیح آن ۱۳۵
- بند نخست - گزارش اصلاحی ۱۳۵
- بند دوم - آثار، صدور، شیوهی تنظیم، ابلاغ و تصحیح گزارش اصلاحی ۱۳۶
- گفتار سوم - سایر اعمال دادگاه‌ها، تصمیمات ساده قضایی ۱۳۷
- بخش دوم - طرق شکایت از آرا ۱۳۹
- فصل نخست - طرق عادی شکایت از آرا ۱۴۲
- مبحث نخست - واخواهی ۱۴۲
- گفتار نخست - شرایط پذیرش واخواهی و آثار آن ۱۴۲
- بند نخست - آرای قابل واخواهی ۱۴۲
- احکام غیابی صادره از دادگاه‌های نخستین ۱۴۲، آرای غیابی شورای حل اختلاف
۱۴۳، احکام غیابی صادره از دادگاه تجدیدنظر ۱۴۳

- بند دوم - احکام غیابی و قابلیت تجدیدنظر ۱۴۴
- بند سوم - اصحاب دعوا و مهلت و اخواهی ۱۴۴
- الف - اصحاب دعوا ۱۴۴
- ب - مهلت و اخواهی ۱۴۵
- مهلت و اخواهی در صورت ابلاغ واقعی حکم غیابی ۱۴۵، مهلت و اخواهی در صورت وجود عذر موجه ۱۴۶، مهلت و اخواهی در صورت ابلاغ قانونی حکم غیابی ۱۴۶، مهلت و اخواهی در صورت حجر، ورشکستگی و... محکوم علیه ۱۴۷
- بند چهارم - آثار و اخواهی ۱۴۷
- الف - اثر تعلیقی بر اجرای حکم ۱۴۷
- اجرای حکم غیابی ۱۴۸، اثر تعلیقی و توصیف حکم ۱۴۸
- ب - اثر انتقالی ۱۴۹
- پ - اثر و اخواهی نسبت به سایر اشخاص ۱۴۹
- ت - اثر و اخواهی و خسارات ناشی از اجرای حکم ۱۵۰
- گفتار دوم - آیین دادرسی و اخواهی و صدور رأی ۱۵۰
- بند نخست - آیین دادرسی ۱۵۰
- الف - مرجع و اخواهی، ترتیب درخواست و رسیدگی ۱۵۰
- ب - حقوق اصحاب دعوی و اخواهی ۱۵۱
- نخست - حقوق و اخواهی ۱۵۱
- دوم - حقوق و تکالیف و اخوانده ۱۵۲
- بند دوم - صدور رأی، ابلاغ و تصحیح آن ۱۵۲
- مبحث دوم - تجدیدنظر (پژوهش) ۱۵۳
- گفتار نخست - آرای قابل تجدیدنظر (پژوهش) و غیر قابل تجدیدنظر ۱۵۴
- بند نخست - آرای قابل تجدیدنظر ۱۵۴
- الف - احکام قابل تجدیدنظر (پژوهش) ۱۵۴
- احکام صادره در دعاوی مالی ۱۵۴، احکام صادره در دعاوی غیر مالی ۱۵۶
- احکام راجع به مفرعات دعوا ۱۵۶، تصمیمات حسبی ۱۵۶
- ب - قرارهای قابل تجدیدنظر (پژوهش) ۱۵۷
- بند دوم - آرای غیر قابل تجدیدنظر ۱۵۷
- حکم مستند به اقرار در دادگاه ۱۵۷، حکم مستند به رأی کارشناس ۱۵۷، توافق در ساقط کردن حق تجدیدنظر خواهی ۱۵۸، آرای مصرح در سایر مقررات ۱۵۸
- گفتار دوم - اصحاب دعوا و مهلت تجدیدنظر ۱۵۸
- بند نخست - اصحاب دعوی تجدیدنظر ۱۵۸

- الف - اصحاب دعوی مرحله‌ی نخستین ۱۵۸
تجدیدنظرخواه ۱۵۸ ، تجدیدنظر خوانده ۱۵۹
- ب - اشخاص ثالث ۱۵۹
- بند دوم - مهلت تجدیدنظر و ضمانت اجرای آن ۱۶۰
- الف - مهلت تجدیدنظر ۱۶۰
- نخست - اصل ۱۶۰
- دوم - استثنائات ۱۶۰
- حجر، ورشکستی یا فوت محکوم علیه ۱۶۱ ، زوال سمت نماینده ۱۶۱ ، عذر
تجدیدنظرخواه ۱۶۱
- ب - ضمانت اجرای رعایت مهلت تجدیدنظر ۱۶۲
- گفتار سوم - جهات و آثار تجدیدنظر ۱۶۲
- بند نخست - جهات تجدیدنظر ۱۶۳
- ادعای عدم اعتبار مستندات دادگاه ۱۶۳ ، ادعای فقدان شرایط قانونی شهادت
شهود ۱۶۳ ، ادعای عدم توجه قاضی به دلایل ابرازی ۱۶۳ ، ادعای عدم صلاحیت
قاضی یا دادگاه صادر کننده‌ی رأی ۱۶۳ ، ادعای مخالف بودن رأی با موازین
شرعی یا مقررات قانونی ۱۶۴
- بند دوم - آثار تجدیدنظر ۱۶۴
- الف - پایان دادن به صلاحیت دادگاه نخستین ۱۶۴
- ب - اثر تعلیقی ۱۶۵
- پ - اثر انتقالی ۱۶۵
- نخست - محدوده‌ی اثر انتقالی ۱۶۶
- دوم - ممنوعیت ادعای جدید در مرحله‌ی تجدیدنظر ۱۶۷
- ۱- مفهوم ادعای جدید و تفاوت آن با دلیل جدید ۱۶۷
- ۲- اصل ممنوعیت ادعای جدید در مرحله‌ی تجدیدنظر ۱۶۸
- ۳- استثنائات ۱۶۸
- طرح بعضی از دعاوی طاری ۱۶۸ ، تغییر عین مال به قیمت آن و بالعکس ۱۶۹ ،
حقوقی که پس از اقامه‌ی دعوی مرحله‌ی نخستین حال شده است ۱۶۹ ، تغییر
عنوان خواسته ۱۶۹ ، ادعایی که دفاع شمرده می‌شود ۱۷۰ ، اثر تجدیدنظر نسبت به
سایر اشخاص ۱۷۰
- گفتار چهارم - آیین دادرسی تجدیدنظر و صدور رأی ۱۷۰
- بند نخست - درخواست تجدیدنظر ۱۷۱
- الف - مرجع تقدیم دادخواست تجدیدنظر، شرایط دادخواست و ضمانت اجرای آن ۱۷۱

شرایطی که ضمانت اجرای آنها پیش‌بینی نشده است ۱۷۱، شرایطی که ضمانت اجرای آن ردّ فوری دادخواست است ۱۷۳، شرایطی که ضمانت اجرای آن توقیف دادخواست است ۱۷۳

ب - مرجع تجدیدنظر و تقدیم دادخواست ۱۷۴
 پ - تکلیف دادگاه صادرکننده رأی مرحله‌ی نخستین ۱۷۵
 حالتی که دادخواست خارج از مهلت تقدیم شده باشد ۱۷۵، حالتی که دادخواست ناقص تقدیم شده است ۱۷۶، حالتی که دادخواست در مهلت مقرر و کامل تقدیم شده باشد ۱۷۶، حالتی که دادگاه نخستین رأی را غیرقابل تجدیدنظر اعلام نموده باشد ۱۷۶

بند دوم - دو حالتی که دادگاه تجدیدنظر رسیدگی می‌نماید ۱۷۷
 حالت نخست - رسیدگی به اعتراض نسبت به قرار ردّ دادخواست تجدیدنظر ۱۷۷
 حالت دوم - رسیدگی به دعوای تجدیدنظر ۱۷۷
 بند سوم - رسیدگی دادگاه تجدیدنظر، تصمیمات آن و شکل آنها ۱۷۸
 الف - تصمیمات دادگاه تجدیدنظر در فرضی که دعوای تجدیدنظر قابل رسیدگی نباشد ۱۷۸
 برگشت دادن پرونده به دادگاه نخستین ۱۷۸، اخطار رفع نقص و در صورت لزوم صدور قرار ردّ دعوای مرحله‌ی نخستین ۱۷۹، صدور قرار عدم صلاحیت ۱۷۹، صدور قرار ردّ دادخواست تجدیدنظر ۱۸۰، صدور قرار ردّ دعوای تجدیدنظر ۱۸۰
 صدور قرار عدم استماع دعوای تجدیدنظر ۱۸۰

ب - تصمیمات دادگاه در فرضی که دعوای تجدیدنظر قابل رسیدگی باشد ۱۸۱
 نخست - اختیار دادگاه تجدیدنظر در تشخیص نوع رأی مرحله‌ی نخستین ۱۸۱
 دوم - فسخ رأی مرحله‌ی نخستین ۱۸۱
 ۱- فسخ رأی مرحله‌ی نخستین به علت صلاحیت نداشتن این دادگاه ۱۸۲
 ۲- فسخ رأی مرحله‌ی نخستین به سایر علل ۱۸۲
 فسخ قرار تجدیدنظر خواسته ۱۸۲، فسخ حکم تجدیدنظر خواسته ۱۸۳

سوم - استوار نمودن رأی مرحله‌ی نخستین ۱۸۴
 استوار نمودن رأی مرحله‌ی نخستین، ضمن اصلاح آن ۱۸۴، استواری قرار مرحله‌ی نخستین ۱۸۴، استوار نمودن حکم مرحله‌ی نخستین به صورت حکم ۱۸۴، استوار نمودن حکم مرحله‌ی نخستین به صورت قرار ۱۸۴

پ - شکل رأی تجدیدنظر، ابلاغ و تصحیح آن ۱۸۵

فصل دوم - طرق فوق‌العاده‌ی شکایت از آرا ۱۸۶
 مبحث نخست - فرجام ۱۸۶

- گفتار نخست - شرایط و آثار فرجام ۱۸۷
- بند نخست - شرایط فرجام ۱۸۷
- الف - بررسی فرجام‌پذیر بودن رأی ۱۸۷
- نخست - آرای قابل فرجام ۱۸۸
- ۱- آرای قابل فرجام صادره از دادگاه تجدیدنظر ۱۸۸
احکام ۱۸۸، قرارها ۱۸۸
- ۲- آرای قابل فرجام صادره از دادگاه‌های نخستین ۱۸۹
احکام ۱۸۹، قرارها ۱۹۰
- دوم - آرای غیرقابل فرجام ۱۹۰
- احکام مستند به اقرار قاطع دعوا در دادگاه ۱۹۰، احکام مستند به نظریه‌ی کارشناس که ... ۱۹۰، احکام مستند به سوگند قاطع دعوا ۱۹۱، احکامی که حق فرجام‌خواهی نسبت به آن ساقط گردیده است ۱۹۱، احکام راجع به مقررات دعوا ۱۹۱، احکامی که به موجب قوانین خاص غیرقابل فرجام می‌باشند ۱۹۱
- ب - مهلت و اصحاب دعوا در فرجام ۱۹۲
- نخست - مهلت فرجام ۱۹۲
- ۱- اصل ۱۹۲
- ۲- استثنائات ۱۹۲
- حجر، ورشکستگی یا فوت محکوم‌علیه ۱۹۲، زوال سمت نماینده ۱۹۲، عذر فرجام‌خواه ۱۹۳
- دوم - اصحاب دعوا در فرجام ۱۹۳
- بند دوم - آثار فرجام ۱۹۳
- الف - اثر فرجام نسبت به سایر اشخاص ۱۹۳
- ب - نداشتن اثر انتقالی ۱۹۴
- پ - بررسی اثر تعلیقی به اجرای رأی ۱۹۴
محکوم‌به مالی ۱۹۴، محکوم به غیرمالی ۱۹۵
- گفتار دوم - آیین فرجام‌خواهی و رسیدگی ۱۹۵
- بند نخست - فرجام‌خواهی اصلی ۱۹۵
شیوه‌ی درخواست ۱۹۵، آیین رسیدگی ۱۹۶
- بند دوم - فرجام‌خواهی تبعی ۱۹۸
- گفتار سوم - موارد نقض ۱۹۹
- عدم صلاحیت دادگاه ۲۰۰، مخالفت رأی صادره با موازین شرعی و مقررات

قانونی ۲۰۰، عدم رعایت اصول دادرسی، قواعد آمره و... ۲۰۲، صدور آرای
مغایر ۲۰۲، نقض تحقیقات و عدم توجه به دلایل ۲۰۲، تعارض بین اسباب
موجهه و منطوق رأی ۲۰۳، سوء تفسیر قرارداد ۲۰۳، عدم صحت مندرجات
رأی ۲۰۳

گفتار چهارم - تصمیمات دیوان عالی کشور ۲۰۴

بند نخست - رأی ابرام ۲۰۵

بند دوم - رأی نقض و اقدامات پس از آن ۲۰۶

نقض رأی به سبب عدم صلاحیت دادگاه ۲۰۶، نقض قرار ۲۰۶، نقض حکم به
علت نقض تحقیقات ۲۰۷، نقض رأی به علت مغایرت با رأی دیگر ۲۰۷، نقض
رأی به سایر جهات ۲۰۷

بند سوم - شکل رأی دیوان عالی کشور، تصحیح و آثار آن ۲۰۷

گفتار پنجم - اقدامات دادگاه مرجوع الیه ۲۰۸

رسیدگی ۲۰۸، صدور رأی ۲۰۹

مبحث دوم - اعاده‌ی دادرسی ۲۱۰

گفتار نخست - شرایط پذیرش اعاده‌ی دادرسی ۲۱۰

بند نخست - آرای قابل اعاده‌ی دادرسی ۲۱۰

بند دوم - جهات اعاده‌ی دادرسی ۲۱۲

صدور حکم در موضوعی که مورد ادعا نبوده است ۲۱۲، صدور حکم به بیشتر از
خواسته ۲۱۳، تضاد در مفاد حکم ۲۱۳، صدور احکام متضاد ۲۱۴، حيله و
تقلب ۲۱۵، اثبات جعلیت مستند حکم ۲۱۶، اثبات اصالت سند ۲۱۷، به دست
آمدن اسناد و مدارک ۲۱۸، خلاف بین شرع ۲۱۸

بند سوم - مهلت و اصحاب دعوا در اعاده‌ی دادرسی ۲۱۹

مهلت اعاده‌ی دادرسی و ابتدای آن ۲۱۹، اصحاب دعوا در اعاده‌ی دادرسی ۲۲۱

گفتار دوم - آیین و آثار اعاده‌ی دادرسی و صدور رأی ۲۲۱

بند نخست - شیوه‌ی اعاده‌ی دادرسی ۲۲۱

الف - آیین درخواست ۲۲۱

اعاده‌ی دادرسی اصلی و شیوه‌ی درخواست آن ۲۲۱، اعاده‌ی دادرسی طاری و
شیوه‌ی درخواست آن ۲۲۲

ب - آیین رسیدگی ۲۲۵

بند دوم - آثار اعاده‌ی دادرسی ۲۲۶

الف - بررسی اثر تعلیقی بر اجرای حکم ۲۲۶

ب - اثر انتقالی ۲۲۷

۲۲۷	گفتار سوم - صدور رأی، تصحیح، قابلیت شکایت و آثار آن
۲۲۸	مبحث سوم - اعتراض شخص ثالث
۲۳۰	گفتار نخست - شرایط پذیرش اعتراض شخص ثالث
۲۳۰	بند نخست - آرای قابل اعتراض ثالث
۲۳۱	بند دوم - اصحاب دعوای اعتراض ثالث
۲۳۱	الف - معترض
	معترض باید ثالث باشد ۲۳۱، معترض باید ذی‌نفع باشد ۲۳۲
۲۳۳	ب - معترض علیه
۲۳۳	بند سوم - مهلت اعتراض
۲۳۴	گفتار دوم - دعوای اعتراض ثالث، آثار اعتراض و صدور رأی
۲۳۴	بند نخست - دعوای اعتراض ثالث
۲۳۴	الف - اعتراض ثالث اصلی
	مفهوم ۲۳۴، آیین اعتراض ۲۳۴، آیین رسیدگی ۲۳۵
۲۳۵	ب - اعتراض ثالث طاری
۲۳۷	بند دوم - آثار اعتراض
۲۳۷	الف - بررسی اثر تعلیقی
	اثر تعلیقی بر اجرای حکم ۲۳۷
۲۳۷	ب - اثر انتقالی
۲۳۸	پ - اثر اعتراض نسبت به سایر اشخاص
۲۳۸	بند سوم - صدور رأی، ابلاغ، تصحیح و شکایت از آن
۲۴۰	واژگان
۲۴۴	نمایه‌ی قوانین
۲۵۰	کتاب‌نامه

مقدمه - تقسیم عنوان‌ها

۱. در جلد نخست دوره‌ی اصلی، سازمان قضاوتی ایران، یعنی واحدهایی (مراجعی) که برای رسیدگی به دعاوی و امور حقوقی تشکیل شده‌اند بررسی گردید. دعا و انواع آن و نیز شرایط اقامه‌ی دعا مطالعه شد. صلاحیت مراجعی که به دعاوی و امور حقوقی رسیدگی می‌نمایند و نیز اختلاف در صلاحیت و شیوه‌ی حل آن آورده شد. در این جلد، آیین دادرسی مدنی به معنای اخص بررسی می‌شود؛ یعنی شیوه‌ی اقامه‌ی دعا؛ چگونگی انجام دادرسی؛ تصمیماتی که دادگاه‌ها، از ابتدا تا پایان دادرسی و در پایان دادرسی می‌گیرند (بخش نخست). رأیی که از دادگاه صادر می‌شود، معمولاً، یکی از طرفین دعا از آن ناخرسند است و بنابراین پرسش این است که در چه مواردی و چگونه می‌تواند نسبت به چنین رأیی شکایت نماید تا وضعیت را دگرگون کرده و به سود خود نماید (بخش دوم).